

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

9 9 2 4 3 1 1 2

SEPTEMBER

KEMIJA

≡ Izpitna pola 2 ≡

3. september 1999 / 90 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik HB ali B, plastično radirko, šilček in žepni računalnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

MATURITETNI PREIZKUS

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne rešujte nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazca za ocenjevanje.

Odgovore vpisujte v izpitno polo z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Če bodo napisani z navadnim svinčnikom, bodo točkovani z nič točkami.

Pri računanju uporabite relativne atomske mase elementov iz periodnega sistema na drugi strani izpitne pole.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

PERIODNI SISTEM ELEMENTOV

VIII
18

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	¹ H 1,008		¹³ B 10,81	¹⁴ C 12,01	¹⁵ N 14,01	¹⁶ O 16,00	¹⁷ F 19,00	² He 4,003
2	³ Li 6,941	⁴ Be 9,012		⁶ C 12,01	⁷ N 14,01	⁸ O 16,00	⁹ F 19,00	¹⁰ Ne 20,18
3	¹¹ Na 22,99	¹² Mg 24,31		¹³ Al 26,98	¹⁴ Si 28,09	¹⁵ P 30,97	¹⁶ S 32,06	¹⁷ Cl 35,45
4	¹⁹ K 39,10	²⁰ Ca 40,08	²¹ Sc 44,96	²² Ti 47,90	²³ V 50,94	²⁴ Cr 52,01	²⁵ Mn 54,94	²⁶ Fe 55,85
5	³⁷ Rb 85,47	³⁸ Sr 87,62	³⁹ Y 88,91	⁴⁰ Zr 91,22	⁴¹ Nb 92,91	⁴² Mo 95,94	⁴³ Tc 98,91	⁴⁴ Ru 101,07
6	⁵⁵ Cs 132,91	⁵⁶ Ba 137,34	⁵⁷ La 138,91	⁷² Hf 178,49	⁷³ Ta 180,95	⁷⁴ W 183,85	⁷⁵ Re 186,2	⁷⁶ Os 190,2
7	⁸⁷ Fr 223	⁸⁸ Ra 226,03	⁸⁹ Ac 227,03	¹⁰⁴ Unq 257	¹⁰⁵ Unp 257	¹⁰⁶ Unh 257	¹⁰⁷ Uns 257	¹⁰⁸ Uno 257
				²⁷ Co 58,93	²⁸ Ni 58,71	²⁹ Cu 63,54	³⁰ Zn 65,37	³¹ Ga 69,72
				⁴⁵ Co 58,93	⁴⁶ Ni 58,71	⁴⁷ Cu 63,54	⁴⁸ Zn 65,37	⁴⁹ Ga 69,72
				⁷⁷ Ir 192,2	⁷⁸ Pt 195,09	⁷⁹ Au 196,97	⁸⁰ Hg 200,59	⁸¹ Tl 204,37
				⁸³ Bi 208,98	⁸⁴ Po 210	⁸⁵ At 210	⁸⁶ Rn 222	
				⁹⁴ Pu 239,05	⁹⁵ Am 241,06	⁹⁶ Cm 247,07	⁹⁷ Bk 249,08	⁹⁸ Cf 251,08
				⁹⁹ Es 254,09	¹⁰⁰ Fm 257,10	¹⁰¹ Md 258,10	¹⁰² No 255	
				⁶² Sm 150,35	⁶³ Eu 151,96	⁶⁴ Gd 157,25	⁶⁵ Tb 158,92	⁶⁶ Dy 162,50
				⁶⁷ Ho 164,93	⁶⁸ Er 167,26	⁶⁹ Tm 168,93	⁷⁰ Yb 173,04	
				⁵⁷ La 138,91	⁵⁸ Ce 140,12	⁵⁹ Pr 140,91	⁶⁰ Nd 144,24	⁶¹ Pm 146,92
				⁸⁹ Ac 227,03	⁹⁰ Th 232,04	⁹¹ Pa 231,04	⁹² U 238,03	⁹³ Np 237,05
				Lantanoidi	Aktinoidi			

1. Odgovorite na vprašanja, v katerih sprašujemo o lastnostih oksidov elementov glavnih skupin periodnega sistema.

a Elementi katere skupine periodnega sistema tvorijo okside z najbolj izraženim ionskim značajem?

_____

b Elementi katere skupine periodnega sistema tvorijo okside z najbolj izraženim bazičnim značajem?

_____

c Elementi katere skupine periodnega sistema tvorijo okside, ki so netopni v vodi, vendar lahko nevtralizirajo močne kisline?

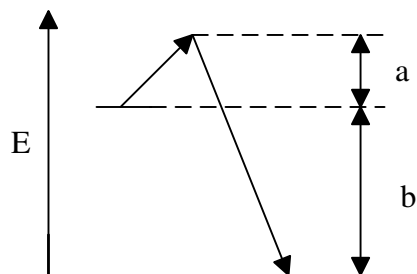
_____

2. Masni delež aluminijevega sulfata(VI) v kristalohidratu je 0,68. Določite formulo kristalohidrata.

Formula kristalohidrata: _____

Račun:

3. Na skici je podan energijski diagram za kemijsko reakcijo. Poimenujte v skici označeni spremembi energije.

a _____

b _____

4. Napišite urejene kemijske enačbe za ponazoritev navedenih sprememb. V enačbah označite agregatna stanja snovi.

a Pri raztapljanju amoniaka v vodi se poveča pH.

_____

b Pri gorenju amoniaka nastaneta dušik in vodna para.

_____

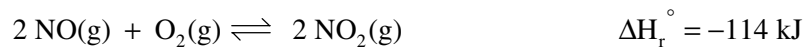
c V klorovodikovo kislino uvajamo plin amoniak.

_____

5. V kristalni mreži so razporejeni kationi in anioni z enako elektronsko konfiguracijo. Elektronska konfiguracija ionov je: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6$.

Formula spojine, ki jo tvorijo naštetni ioni: _____

6. Enačba za reakcijo nastanka dušikovega dioksida iz dušikovega oksida:

Kako lahko povečamo koncentracijo dušikovega dioksida v zmesi?

a Pri stalni temperaturi in tlaku povečamo koncentracijo dušikovega oksida.

b Pri stalni temperaturi in tlaku zmanjšamo koncentracijo kisika.

c Zmanjšamo tlak v posodi in zvišamo temperaturo.

d Povečamo tlak v posodi in znižamo temperaturo.

e Zvišamo temperaturo.

Izberite pravilno kombinacijo trditev.

A a, c

B a, d

C a, e

D b, d

E b, e

7. Pri elektrolizi vodne raztopine bakrovega(II) sulfata(VI) dobimo baker.

a Na kateri elektrodi se izloči baker?

_____

b Izračunajte, kolikšen tok mora teči skozi raztopino bakrovega(II) sulfata(VI), da se v dveh urah izloči 6,35 g bakra. Faradayeva konstanta je 96500 A s.

Račun:

8. Dušikova(III) kislina razpade na dušikovo(V) kislino, dušikov oksid in vodo.

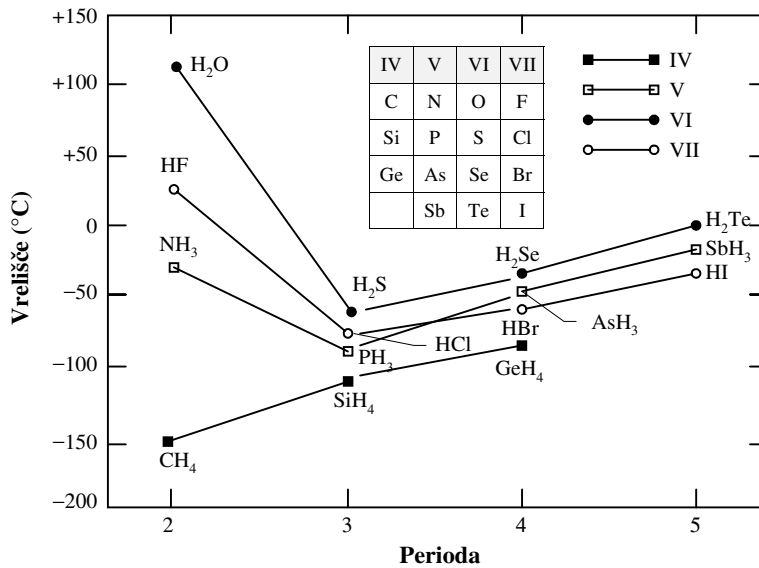
a Napišite urejeno enačbo za reakcijo.

_____

b Kolikšno množino dušikovega oksida lahko največ dobimo iz 6 mol dušikove(III) kisline?

_____

9. V diagramu so podane krivulje za vrelišča spojin elementov IV., V., VI. in VII. skupine z vodikom.

- a Katere spojine ne ustrezajo pravilnostim, podanim za spojine elementov posamezne skupine?

- b Kako lahko razložimo navedene nepravilnosti?

---

10. Neznano snov, ki je lahko natrijev hidrogensulfat(VI) ali pa natrijev sulfat(VI), smo raztopili v vodi. Vodni raztopini smo dodali trden natrijev karbonat. Raztopina se je začela peniti, ker je izhajal plin.

- a Kateri plin je izhajal?

- b Katera je neznana snov?

- c Napišite enačbo za reakcijo med neznano snovjo in natrijevim karbonatom.

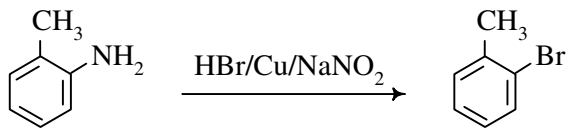
11. Na voljo imate dve topili: vodo in eter. Izberite primernejše topilo za raztapljanje navedenih spojin in ga vpišite v tabelo.

Spojina	Primernejše topilo za raztapljanje
a heksan	
b fenol	
c glicin	
d glicerol	
e parafin	
f palmitinska kislina	

12. Zapišite strukturne formule in imena spojin z molekulsko formulo C_3H_9N .

Strukturna formula	Ime spojine

13. Analizirajte spodnjo reakcijsko shemo:

Katere trditve o reakciji so pravilne?

- a Potekla je nukleofilna substitucija.
- b Ime substrata je 2-metilanilin.
- c Pri reakciji nastane nekaj 4-bromotoluena.
- d Natrijev nitrat(III) bi lahko zamenjali z natrijevim nitratom(V), kar ne bi vplivalo na potek reakcije.
- e Potekla je elektrofilna substitucija.

Izberite kombinacijo pravih trditev.

- A a
- B a, b
- C a, b, c
- D a, b, d
- E b, d, e

14. Organska spojina A vsebuje 41,38 % ogljika, 3,45 % vodika, ostalo je kisik. Če spojino A segrevamo z etanolom v prisotnosti žveplove(VI) kisline, dobimo spojino B, ki vsebuje 55,81 % ogljika, 6,67 % vodika, ostanek je kisik. Če spojina A reagira z vodikovim bromidom, nastane produkt C, ki pri segrevanju z vodo daje spojino D. Spojina D vsebuje 35,82 % ogljika, 4,48 % vodika, drugo je kisik. Pri segrevanju spojina A odda vodo in preide v spojino E, ki ima molekulska formulo $C_4H_2O_3$.

Določite strukturne formule spojin A, B, C, D in E ter reakcijske sheme, ki ponazarjajo zgoraj omenjene reakcije.

Strukturne formule:

Spojina A: _____

Spojina D: _____

Spojina B: _____

Spojina E: _____

Spojina C: _____

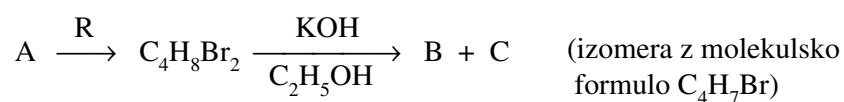
Reakcijske sheme:

A → B _____

A → C → D _____

A → E _____

15. Vstavite manjkajoči reagent in napišite strukturne formule spojin A, B in C v naslednji reakcijski shemi.

Reagent R: _____

Strukturne formule spojine A: _____

Strukturne formule spojine B: _____

Strukturne formule spojine C: _____

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN